

หมวดที่ 4

การป้องกันและสถิติอาชญากรรม

บทที่ 1

การป้องกันอาชญากรรม

เนื่องจากอาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ที่มีอยู่ในทุกสังคมทำลายความสงบเรียบร้อยของสังคมและทำให้สมาชิกของสังคมไม่ปกติสุข ดังนั้น การป้องกันอาชญากรรมก็คือการป้องกันสังคมด้วย

สถาบันของสังคมที่ทำหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรม คือ หน่วยงานต่าง ๆ ในขบวนการยุติธรรม ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์

ขบวนการป้องกันอาชญากรรม หมายถึงตั้งแต่การศึกษาและแก้ไขสาเหตุแห่งอาชญากรรม การปราบปราม การจับกุม คမ်းขัง ลงโทษผู้กระทำผิดและรวมทั้งการแก้ไขผู้กระทำผิดให้กลับตัวเป็นคนดีต่อไป

ด้วยเหตุที่ปัญหาอาชญากรรมมีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม ฉะนั้น การป้องกันอาชญากรรม จึงถือเป็นภาระหน้าที่ของสมาชิกในสังคมและการป้องกันนี้จะทำให้ได้ผลก็ต่ออาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย มิใช่เป็นหน้าที่เฉพาะของกระบวนการยุติธรรมเท่านั้น

การป้องกันอาชญากรรมเป็นขบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีขบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งนักวิชาการทางอาชญาวิทยาได้สรุปขอบข่ายไว้เป็น 4 ขั้นตอนสำคัญ คือ

ขั้นแรก

การป้องกันอาชญากรรม ต้องเริ่มตั้งแต่ป้องกันมิให้มีการประกอบอาชญากรรมขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ทางคือ

1. ป้องกันมิให้คนดี (พลเมืองดีทั้งหลาย) ประกอบอาชญากรรมการป้องกันทางนี้ทำได้โดยใช้ขบวนการจัดเกลาทางสังคม อันได้แก่ การศึกษา อบรม ให้สมาชิกในสังคมมีระดับจิตใจที่มีความสำนึกในความผิดชอบชั่วดี ยึดมั่นในศีลธรรมและจริยธรรม รวมทั้งให้มีความเกรงกลัวต่อการถูกลงโทษในการกระทำผิด ไม่กล้าละเมิดกฎหมาย

2. ป้องกันมิให้บุคคลที่เคยกระทำผิดกลับมากระทำผิดซ้ำอีก การป้องกันทางนี้ทำได้โดยใช้วิธีการแก้ไขอบรม พื้นฟูจิตใจให้กลับตัวเป็นคนดี ประกอบกับการฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ผู้ที่เคยกระทำผิด ให้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยไม่ต้องประกอบอาชญากรรม การป้องกันวิธีนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในสังคมที่ต้องช่วยกันสนับสนุนและให้โอกาสแก่บุคคลที่เคยกระทำผิดได้มีโอกาสกลับตัวเป็นคนดีแบบคนทั่วไปได้

3. การป้องกันมิให้ผู้ที่จะกระทำผิดมีโอกาสประกอบอาชญากรรม การป้องกันอาชญากรรมทางนี้ทำได้โดยให้ทุกคนทุกฝ่ายมีความระมัดระวัง ไม่ประมาท เลินเล่อ ไม่เปิดโอกาสเปิดช่องทางให้ผู้ร้ายสามารถลงมือกระทำผิดได้ ในปัจจุบันการป้องกันอาชญากรรมวิธีนี้ มีความเจริญรุดหน้าไปไกลมาก เพราะความเจริญทางเทคโนโลยีมีระบบรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพในด้านการป้องกันเกี่ยวกับทรัพย์สิน แต่ในทางตรงกันข้ามด้วยเหตุที่ความเจริญทางเทคโนโลยีแพร่ขยายไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ฝ่ายผู้ร้ายมีอุปกรณ์ในการประกอบอาชญากรรมอย่างทันสมัย ยากแก่การป้องกันเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม การป้องกันตนเองหรือทรัพย์สินไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เป็นการลดช่องโอกาสในการประกอบอาชญากรรม ทำให้ผู้คิดร้ายประกอบอาชญากรรมได้ยากขึ้นจนไม่กล้าเสี่ยง จึงเท่ากับเป็นการยับยั้งผู้กระทำผิดโดยทางอ้อม

การป้องกันตัวเองและทรัพย์สินมิให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมนั้น Lipman นักอาชญาวิทยาชาวอเมริกัน กล่าวไว้ว่า “ถ้าเราเปิดช่องให้อาชญากรมีโอกาสประกอบอาชญากรรมได้ง่ายแล้ว เราไม่เพียงจะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเท่านั้น แต่ยังกลายเป็นผู้สนับสนุนให้เกิดอาชญากรรมอีกด้วย”⁴⁰

ขั้นที่สอง

การป้องกันปราบปรามโดยขบวนการยุติธรรม ได้แก่ ตำรวจ อัยการและศาล กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องตรวจตรา และเมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้น จะต้องดำเนินการปราบปรามจับกุมผู้กระทำผิดอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ เพื่อรักษาความศักดิ์สิทธิ์แห่งกฎหมาย ฝ่ายอัยการและศาลก็ต้องดำเนินการพิจารณาพิพากษาคดีให้รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ หากโครงสร้างของสังคมในการควบคุมและดำเนินการในการรักษากฎหมาย ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพก็จะมีผลต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ทำให้สมาชิกของสังคมเห็นเป็นเชิงอย่างว่า หากกระทำผิดก็ไม่อาจจะรอดพ้นเงื้อมมือกฎหมายและจะต้องถูกลงโทษอย่างรวดเร็ว อีกประการหนึ่ง การจับกุมผู้กระทำผิดอย่างรวดเร็วจะเป็นการตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำผิดนี้ ไปประกอบอาชญากรรมได้อีก

ขั้นที่สาม

การป้องกันอาชญากรรมโดยการลงโทษ คือหลังจากศาลพิพากษาลงโทษผู้กระทำผิดแล้ว ฝ่ายงานราชทัณฑ์จะรับตัวผู้กระทำผิดไปควบคุมจำคุกตามกำหนดโทษ ขบวนการลงโทษนี้เป็นการป้องกันอาชญากรรมแก่สังคมโดยตรง เพราะการควบคุมตัวผู้กระทำผิดไว้ทำให้สังคมปลอดภัยชั่วระยะเวลาหนึ่ง

นอกจากนี้ฝ่ายงานราชทัณฑ์ยังป้องกันอาชญากรรมระยะยาว โดยการแก้ไข อบรมฟื้นฟูจิตใจ ให้ผู้กระทำผิดกลับตัวเป็นคนดี มีการฝึกอาชีพเพื่อให้ไปประกอบอาชีพที่สุจริตในสังคมได้เมื่อพ้นโทษ

ขั้นที่สี่

การป้องกันอาชญากรรมโดยชุมชน วิธีนี้เป็นความร่วมมือระหว่างประชาชนกับหน่วยงานของรัฐ ในการร่วมกันป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ตลอดจนประชาชนร่วมกันช่วยเหลือ แก้ไขผู้กระทำผิดให้กลับตัวเป็นคนดี แนวความคิดในการให้ชุมชนร่วมมือกันป้องกันตนเองให้พ้นจากการตกเป็นเหยื่อ และช่วยกันป้องกันอาชญากรรมให้แก่สังคมส่วนรวมนี้เป็นแนวความคิดใหม่ทางอาชญาวิทยา ซึ่งกำลังเป็นที่สนใจและนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายใน

ประเทศที่เจริญต่าง ๆ เป็นการแบ่งเบาภาระของภาครัฐ อีกทั้งยังทำให้ลดจำนวนอาชญากรรมที่เกิดขึ้นอย่างได้ผล

ในประเทศที่มีความเจริญทางเทคโนโลยีสูง ประชาชนในเมืองใหญ่ ๆ ไม่มีความร่วมมือซึ่งกันและกัน ขาดความสัมพันธ์อันดีฉันท์เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมชุมชน ทำให้โครงสร้างการควบคุมสังคมอ่อนแอ เพราะลำพังอาศัยกำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจเท่านั้นย่อมไม่มีเพียงพอ ดังนั้นจึงมีการริเริ่มให้ประชาชนตื่นตัวในการให้ความร่วมมือต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจและร่วมมือกันเองในหมู่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในละแวกหรือชุมชนเดียวกัน ในการป้องกันอาชญากรรม เช่น หากประสบพบเหตุมีการก่ออาชญากรรมก็ให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือมีการแจ้งข่าวที่เป็นประโยชน์แก่การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมแก่ตำรวจ ต่างคนต่างช่วยกันดูแลตนเองและสังคม ก็จะทำให้การควบคุมป้องกันสังคมเข้มแข็งคึกคัก เป็นการช่วยลดการเกิดอาชญากรรมที่ได้ผลดี

มีนักวิชาการที่เกี่ยวข้องและสนใจปัญหาการเกิดและการป้องกันอาชญากรรมในต่างประเทศ ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงสภาพ สถานการณ์และการป้องกันอาชญากรรมที่เกิดขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ในการวางแนวทางป้องกันอาชญากรรมให้ได้ผลดี ซึ่งเป็นที่น่าสนใจและนำมาประยุกต์ใช้ประโยชน์ในสังคมเมืองใหญ่ ๆ ของประเทศอื่น ๆ ได้ จึงนำมากล่าวโดยสรุปดังนี้¹¹

นักวิชาการหลายท่านได้พยายามทำการศึกษาวิจัย เพื่อให้ได้วิธีการที่ให้ผลดีที่สุดในการป้องกันอาชญากรรม Kelling และคณะ (1974) ได้ทำการศึกษาวิจัยวิธีการป้องกันอาชญากรรมที่ได้ผลดีกว่าของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในเขตเมือง Kansas City มลรัฐ Missouri ปรากฏว่าการใช้รถสายตรวจวิฑูมิได้ช่วยลดอาชญากรรมแต่ประการใด ส่วนการศึกษาวิจัยของโครงการ Operation 25 และ Precinct 20 เป็นการใช้ตำรวจเดินเท้าตรวจท้องที่ตามถนนและย่านธุรกิจต่าง ๆ ในเวลากลางคืน ปรากฏว่า ได้ผลคืออาชญากรรมลดลงมาก

Burgess (1929) ได้ศึกษาวิจัย พบว่าอาชญากรรมมักมีสถิติสูงมากในบริเวณใจกลางเมืองใหญ่ เช่น มหานครชิคาโก นอกจากนี้ย่านธุรกิจกับย่านที่อยู่อาศัยที่เป็นลักษณะชั่วคราวเนื่องจากมีการย้ายเข้าออกอยู่เสมอจะมีสถิติอาชญากรรมสูง และสถิติจะลดลงเมื่อถอยห่างออกจากใจกลางเมืองออกไป สำหรับในบริเวณแหล่งเสื่อมโทรมบางแห่งแม้ผู้อยู่อาศัยจะสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปตามกาลเวลาโดยบุคคลต่างเชื้อชาติต่างศาสนา ก็ตาม สถิติอาชญากรรมก็สูงเป็นปกติ

Hemphill (1971 : 19) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านรักษาความปลอดภัย ได้กล่าวไว้ว่า แสงสว่างในเวลากลางคืนไม่ว่าภายในหรือภายนอกอาคารสถานที่จัดเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งได้ผลดีที่สุด ในการยับยั้งการลักขโมย การบุกรุก หรือการปล้นทรัพย์ ฯลฯ อีกประการหนึ่ง ในที่สว่างนั้นแม้ หากเกิดอาชญากรรมขึ้น คนก็จะเห็นหน้า รูปพรรณสัณฐานของคนร้าย ช่วยในการติดตามจับกุม อีกด้วย

Herbert Gans (1962) เสนอแนวความคิดจากผลการศึกษาของเขาว่า ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการรักษาความปลอดภัย กล่าวคือ การก่อให้เกิดความกลมเกลียว และความร่วมมือร่วมใจในการป้องกันอาชญากรรมภายในชุมชน หรือการสร้างความสัมพันธ์ในสังคมหรือในชุมชนเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นประโยชน์ในการร่วมมือกันป้องกันอาชญากรรมมาก เพราะประชาชนในชุมชนเดียวกัน จะมีความร่วมมือร่วมใจและช่วยกันสอดส่องดูแลความปลอดภัยของส่วนรวม เอาเป็นธุระ ไม่คิดแบบตัวใครตัวมัน

Jane Jacobs (1961) ได้ทำการศึกษาสถิติอาชญากรรมและเสนอแนะว่า ในสถานที่สาธารณะที่มีคนพลุกพล่านอยู่ตลอดเวลา 24 ชม. จะปลอดภัยจากอาชญากรรมมากกว่าสถานที่ซึ่งปลอดภัย

แต่ Gardiner (1978) ได้เสนอความคิดแย้งว่า ในที่มีคนพลุกพล่านมากมายจะไม่มีผล แต่ประการใด เพราะคนในสังคมเมืองที่เจริญนั้นไม่สนใจใคร และหากมีอาชญากรรมเกิดขึ้นก็จะไม่สนใจไม่ช่วยเหลือ เพราะถือว่าไม่ใช่เรื่องของคน หรือ "ธุระไม่ใช่"

การควบคุมอาชญากรรมของสังคมไทย ในอดีตยังไม่ได้รับสนใจอย่างจริงจัง ต่อมารัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญในการป้องกันอาชญากรรมว่าเป็นสิ่งสำคัญและเป็นภาระหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะต้องร่วมมือกัน จึงได้บรรจุนโยบายป้องกันอาชญากรรมไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529) กำหนดให้การป้องกันอาชญากรรมเป็นนโยบายระดับชาติที่ต้องดำเนินการอย่างจริงจังและเร่งด่วน โดยมุ่งเน้นในการป้องกันมากกว่าการปราบปราม

ในปัจจุบันสังคมไทยมีการตื่นตัวและแรงจูงใจประชาชนสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมมือช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมกันมากขึ้น ภาคเอกชนได้ร่วมบริจาคเงินซื้อเครื่องมืออุปกรณ์ ยานพาหนะ และสร้างตู้ยามป้อมตำรวจในจุดที่มีสถิติการเกิดอาชญากรรมมากหลายแห่ง นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งโครงการและหน่วยงานต่าง ๆ ของภาค

เอกชน เพื่อให้บริการช่วยเหลือประชาชนให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม หรือป้องกันช่วยเหลือมิให้ประชาชนกระทำผิดในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งจะกล่าวโดยสรุปดังนี้

โครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมตำรวจนครบาล ซึ่งเดิมมีชื่อว่าโครงการอาสาสมัครต่อต้านอาชญากรรม นับเป็นนโยบายที่สำคัญของกองบัญชาการตำรวจนครบาลเพื่อแสวงหาความร่วมมือจากพลเมืองดีทั่วไป ในการช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมโดยรับสมัครพลเมืองดีในสาขาอาชีพต่าง ๆ มาเป็นอาสาสมัครเข้ารับการฝึกอบรมในการปฏิบัติงานเป็นสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม และรับการฝึกอบรมความรู้และฝึกกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในฐานะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับ เจ้าหน้าที่ตำรวจ

โครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2517 ปัจจุบันได้รับความร่วมมือจากพลเมืองดีทุกสาขาอาชีพ มีสมาชิกมากถึง 3,500 คนเศษ ได้แก่ กลุ่มนักวิทยุอาสาสมัครของกรมไปรษณีย์โทรเลข กลุ่มอาชีพขับรถแท็กซี่ กลุ่มผู้ขับขีรถสามล้อ กลุ่มผู้ขับรถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง กลุ่มพนักงานเก็บค่ารถโดยสารประจำทาง ข.ส.ม.ก. เป็นต้น

สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม เป็นส่วนหนึ่งของงานชุมชนสัมพันธ์ของตำรวจนครบาลเป้าประสงค์หลักของโครงการได้กำหนดไว้เป็น 6 ประการ คือ (กองบัญชาการตำรวจนครบาล, พ.ศ.2524:2)

- (1) ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมในการพิทักษ์ชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและของผู้อื่น
- (2) แนะนำให้ประชาชนได้เข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ต่อสังคมและบ้านเมือง
- (3) เชิดชูเกียรติและชื่อเสียงตลอดจนการปกป้องคุ้มครองผู้ประพฤติดนเป็นพลเมืองดี
- (4) เพิ่มประสิทธิภาพในการหาข่าวของตำรวจอันเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
- (5) ส่งเสริมความร่วมมือในความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน
- (6) ให้ข่าว คำปรึกษา และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อทางราชการตำรวจ

ส่วนหน้าที่ของสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมพอสรุปได้เป็น 2 ประการ ประการแรก แจ้งเหตุร้ายที่เป็นอันตรายต่อสาธารณะ เช่น อัคคีภัย ฆาตกรรม หรืออุบัติเหตุจากรถต่อตำรวจที่ใกล้เคียงโดยเร็วที่สุด ประการที่สอง ให้ข่าวข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของตำรวจตลอดจนเป็นผู้ช่วยเหลือราชการตำรวจตามหน้าที่ของพลเมืองดี

โครงการเขตปลอดอาวุธของรัฐบาล เป็นโครงการที่เสนอโดยกระทรวงมหาดไทย เมื่อปี พ.ศ.2532 โดยมีนโยบายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้มงวดกวดขันในการตรวจจับผู้พกพาอาวุธปืนที่ผิดกฎหมาย อาวุธปืนเถื่อน อาวุธสงครามต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร มีการติดป้าย "เขตปลอดอาวุธ" ตามสถานเริงรมย์ต่าง ๆ เช่น บาร์ ไนต์คลับ ภัตตาคาร ร้านอาหาร โรงแรม ฯลฯ

โครงการชุมชนบำบัด เป็นโครงการป้องกันอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด คือรวมทั้งการเสพยาจำหน่าย ตลอดจนอบรมแก้ไขเยาวชนที่มีปัญหาครอบครัวซึ่งมีแนวโน้มที่จะติดยาเสพติดได้ง่าย วิธีการของชุมชนบำบัดคือจะกระตุ้นให้ผู้ใหญ่ ผู้ปกครอง ในชุมชนหันมาเอาใจใส่ ค่อดูแลและเยาวชนในชุมชนไม่ว่าจะเป็นลูกหลานของใคร ให้ถือเสมือนเป็นลูกหลานญาติพี่น้องกัน ในชุมชนจัดให้มีการทำกิจกรรมร่วมกัน มีสันทนาการผ่อนคลายอารมณ์ให้แก่เด็กและเยาวชนมีการส่งเสริมให้เล่นกีฬา ดนตรี และสนใจในศิลปกรรมและศาสนา เช่น จัดให้มีห้องสมุดสาธารณะ สนามกีฬาเล็ก ๆ ในชุมชน สนามเด็กเล่น วงดนตรีของชุมชนในช่วงปิดภาคเรียนก็จัดให้มีการบวช เณร อบรมธรรมะ หากในรายเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาติดยาเสพติดแล้ว ก็มีกลุ่มในชุมชนช่วยปลอบโยนสนับสนุนให้เลิกเสพยา และช่วยเหลือพาไปรักษา โดยไม่แสดงความรังเกียจหรือดูถูกเหยียดหยาม ในการใช้วิธีชุมชนบำบัดนี้ ต้องมีผู้นำชุมชน เช่น ครู หรือผู้ที่เป็นที่นับถือของชุมชน ที่อุทิศตนบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ชุมชน รวมทั้งความช่วยเหลือร่วมมือเอาใจใส่ประสานงานจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่ ร่วมมือกันทุกฝ่ายจึงจะได้ผล

โครงการชุมชนบำบัดนี้ ได้นำมาใช้ได้ผลดีแล้วในเมืองไทย ในย่านชุมชนแออัดต่าง ๆ หลายแห่ง

โครงการชุมชนสัมพันธ์ เป็นโครงการที่มุ่งเน้นการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทุกประเภทโดยเน้นหนักด้านสร้างความร่วมมือ การสนับสนุน ส่งเสริมและการประสานงานระหว่างทุกคนในชุมชนและฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการช่วยกันสอดส่องดูแลสังคมในชุมชนของตน และเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ในชุมชน คือการส่งเสริมให้คนในชุมชนรู้จักคุ้นเคยมี

การติดต่อสัมพันธ์กันฉันท์มิตรและเพื่อนบ้านที่ดีต่อกัน คอยเอาใจใส่เป็นหูเป็นตาให้กันและกัน ไม่วางเฉย ไม่เอาธุระ หรือต่างคนต่างอยู่

โครงการชุมชนสัมพันธ์นี้มีวัตถุประสงค์สำคัญ ซึ่งพอสรุปได้คือ

1. ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในหมู่คนในชุมชน มีการสมัครสมานสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งจะทำให้โครงสร้างของชุมชนเข้มแข็ง

2. ส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชน มีบทบาทในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขอาชญากรรมในชุมชนของตน โดยประสานงานและให้ความช่วยเหลือร่วมมือแก่ฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐ เท่าที่จะสามารถทำได้ เช่น สอดส่องดูแลความปลอดภัยของชุมชน ให้ข่าวที่จะเป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ เป็นต้น

3. ส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนตื่นตัวในการพัฒนาสภาพแวดล้อมในชุมชนของตน ให้เจริญ ปลอดภัยและมีความสุขสงบร่มเย็น

โครงการชุมชนสัมพันธ์นี้ ในต่างประเทศได้นำไปใช้และประสบผลสำเร็จอย่างมาก มีการจัดตั้ง "กลุ่มเพื่อนบ้านเตือนภัย" (Home Arrest Group) ขึ้นในชุมชนต่าง ๆ ของเมืองใหญ่ โดยเริ่มจัดตั้งครั้งแรกที่เมือง Oakland มลรัฐ California และได้ขยายโครงการออกไปสู่ชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศอเมริกา

ในเมืองไทย ได้นำโครงการชุมชนสัมพันธ์มาใช้ในการป้องกันอาชญากรรมโดย ตำรวจนครบาลโดยเริ่มจากชุมชนแออัดต่าง ๆ จนได้ผลดี และขยายไปสู่หมู่บ้านของชุมชนที่มีฐานะปานกลาง

โครงการชุมชนสัมพันธ์ของไทยนี้ ฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจได้พยายามใช้วิธีเข้าถึงประชาชน โดยใช้วัดเป็นสื่อกลาง ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือจากฝ่ายศาสนาและผู้นำชุมชนต่าง ๆ ตลอดจนผู้มีอาชีพรับจ้าง บริการสาธารณะต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย นับว่าเป็นโครงการป้องกันอาชญากรรมที่ได้ผลดี

โครงการสายตรวจประชาชน โครงการนี้เริ่มมานานแล้วในสมัยโบราณ แต่ได้จางหายเสื่อมคลายไปในระยะหนึ่ง ปัจจุบันนักอาชญาวิทยาเล็งเห็นว่าเป็นโครงการที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งโครงการหนึ่งในการป้องกันอาชญากรรม

โครงการสายตรวจประชาชนเริ่มใช้เป็นระบบป้องกันสังคมอย่างจริงจังในประเทศอังกฤษในสมัยโบราณ และยึดถือปรัชญาในการปฏิบัติว่า "ประชาชนคือตำรวจ และตำรวจคือ

ประชาชน" โดยมีแนวปฏิบัติและวัตถุประสงค์ คือ "ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีความรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมในชุมชนของตน โดยถือว่าบุคคลทุกคนมีภาระรับผิดชอบไม่เพียงแต่ควบคุมความประพฤติของตนเองเท่านั้นแต่รวมถึงของเพื่อนบ้านอีกด้วย ผู้ประสบเหตุหรือพบเห็นอาชญากรรมย่อมต้องมีหน้าที่เตือนเพื่อนบ้าน และช่วยกันติดตามจับกุมคนร้าย การรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชน ย่อมเป็นหน้าที่ทั้งของประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ"⁴²

โครงการสายตรวจประชาชนนี้ ในเมืองไทยได้นำมาใช้โดยกระทรวงมหาดไทยโดยนำมาใช้กับหมู่บ้านในจังหวัดชายแดนที่มีปัญหาอาชญากรรมในการลักขโมยโคกระบือ ปล้นสดมภ์ และมีปัญหาเกี่ยวกับผู้ก่อการร้าย เรียกหมู่บ้านที่ใช้โครงการนี้ว่า "หมู่บ้านปลอดอาชญากรรม" และ "หมู่บ้านป้องกันตนเอง" ได้นำวิธีการให้ฝึกอบรมให้ประชาชนในหมู่บ้านเป็นตำรวจหรือผู้รักษาความปลอดภัยของหมู่บ้าน มีการจัดเวรยามและเขตรับผิดชอบดูแล ซึ่งหมู่บ้านหลายแห่งที่นำโครงการนี้ไปใช้นั้นได้รับผลสำเร็จและได้เป็นหมู่บ้านตัวอย่างหลายแห่ง

สมาคมสมาพันธ์ เป็นสมาคมซึ่งให้บริการ รับฟัง พูดคุย แนะนำ รับปรึกษาหารือระบายความคับแค้น ความทุกข์ และปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต ซึ่งทำให้รู้สึก ท้อแท้ สิ้นหวัง เบื่อหน่ายชีวิต เป็นการบรรเทาความทุกข์ทางโทรศัพท์ เป็นการลดความเครียด ความกดดัน ซึ่งอาจจะทำให้เกิดการฆ่าตัวตายหรือทำร้ายผู้อื่นได้ สมาคมนี้อาศัยอาสาสมัครมาทำหน้าที่รับโทรศัพท์ รับฟังและพูดคุยให้คลายอารมณ์ ให้บริการทั้งกลางวันและกลางคืน

การให้บริการรับฟัง พูดคุยทางโทรศัพท์นี้ ในต่างประเทศเป็นที่นิยมกันแพร่หลายมากจนมีการจัดรายการทางวิทยุประกอบด้วย และมีอาสาสมัครมาช่วยทำงานมากพอควร แต่ในเมืองไทยยังไม่เป็นที่แพร่หลายนัก

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานและมูลนิธิภาคเอกชนอีกมาก ที่ให้บริการช่วยเหลือแก่ประชาชนในด้านต่าง ๆ เช่น โครงการบ้านพักฉุกเฉิน ให้ที่พักพิงแก่สตรีและเด็กที่มีปัญหาครอบครัวและที่อยู่อาศัย โครงการของศูนย์ต่อต้านการข่มขืน ให้บริการช่วยเหลือผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อในอาชญากรรมทางเพศ เป็นต้น

เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีกำลังคนไม่เพียงพอ หน่วยงานต่าง ๆ ของภาคเอกชน เช่น โรงแรม ธนาคาร หมู่บ้านจัดสรร บริษัทห้างร้าน ห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ จึงจัดหน่วยรักษาความปลอดภัยไว้ดูแลความเรียบร้อยและป้องกันอาชญากรรมขึ้นเฉพาะเป็นของ

ตนเอง เพื่อความปลอดภัยและความสะดวกในการป้องกันให้มีประสิทธิภาพ ปัจจุบันการจัดให้มีหน่วยรักษาความปลอดภัยนี้เป็นที่นิยมแพร่หลายมาก จนมีการจัดตั้งในรูปบริษัทรักษาความปลอดภัย รับจ้างดูแลป้องกันอาชญากรรมให้แก่ภาคเอกชน นับเป็นการลดภาระของรัฐ แต่ก็มีปัญหาอุปสรรคอยู่บ้าง

ปัญหาอุปสรรคของการจัดให้มีพนักงานรักษาความปลอดภัยของภาคเอกชน คือ

1. ประสิทธิภาพและมาตรฐานของบริษัทรักษาความปลอดภัย ในการฝึกอบรมพนักงานให้มีความสามารถในการทำหน้าที่ป้องกันอาชญากรรม

2. พนักงานรักษาความปลอดภัยของภาคเอกชน มีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดเพียงแต่ฐานะประชาชนผู้มีสิทธิตามกฎหมายเท่านั้น

อุปสรรคของการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยความร่วมมือของภาครัฐ เอกชน และประชาชน ซึ่งพอสรุปได้คือ

1. ปัญหาเรื่องขาดงบประมาณและเงินทุนอุดหนุนโครงการ การที่จะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องมีเครื่องมืออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพและมีเพียงพอ ซึ่งต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูง

2. ขาดอาสาสมัครที่จะเสียสละและให้ความร่วมมือช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานอื่น ๆ ของฝ่ายเอกชน

3. สภาพสังคมปัจจุบัน เป็นสังคมที่มีความเจริญทางวัตถุสูง แต่ความเจริญทางจิตใจลดลงขาดความเห็นอกเห็นใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และขาดการเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมการดำเนินชีวิตในสังคม เป็นไปในลักษณะตัวใครตัวมัน ต่างคนต่างอยู่เพื่อนบ้านไม่สนใจช่วยเหลือกันทำให้ตำรวจรับภาระหนักและทำให้ดูแลไม่ทั่วถึง จึงเป็นผลให้การควบคุมสังคมอ่อนแอลง

บทที่ 2

สถิติอาชญากรรม

(Criminal Statistics)

สถิติอาชญากรรมเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญส่วนหนึ่งของวิชาอาชญาวิทยา วิชาอาชญาวิทยาจะเป็นวิทยาการที่สมบูรณ์ไม่ได้ถ้าขาดสถิติอาชญากรรม Adolphe Quetelet (อดอล์ฟ เกตเตเลต์) นักดาราศาสตร์ชาวฝรั่งเศสเป็นบุคคลแรกที่เริ่มคิดทำสถิติอาชญากรรมขึ้น หนังสือเรื่องสถิติอาชญากรรมของเขาได้พิมพ์ออกเผยแพร่ในปี ค.ศ.1831 สิ่งที่เราได้จากสถิติอาชญากรรมก็คือ สถิติอาชญากรรมช่วยให้เราทราบถึงสภาวะการณ์ต่าง ๆ ของอาชญากรรมที่เกิดขึ้น เช่น สถานที่ที่อาชญากรรมเกิดขึ้น จำนวนอาชญากรรม ประเภทของอาชญากรรม ประเภทของอาชญากรแบ่งออกเป็นเพศ อายุ และประวัติการกระทำผิดคือเป็นการกระทำผิดครั้งแรก หรือเป็นการกระทำผิดซ้ำ จำนวนอาชญากรที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงนั้นมีส่วนสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างไรบ้าง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าการแก้ไขผู้กระทำผิดให้กลับตัวเป็นคนดีนั้น ได้ผลตามวัตถุประสงค์เพียงใดหรือไม่อีกด้วย ความรู้จากการศึกษาสถิติอาชญากรรมนี้ ทำให้เราสามารถนำมาทำนายเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น ในวันธรรมดาและวันฝนตก รถชนกันที่ตรงไหนมากที่สุด อะไรเป็นสาเหตุ หรืออุบัติเหตุจากผู้ขับรถในลักษณะมีนเมาเกิดขึ้นมากในวันไหน หรือคดีชิงทรัพย์ ฆาตกรรมเกิดขึ้นที่ไหนมากที่สุด เวลาอะไร เป็นต้น นอกจากนี้สถิติอาชญากรรมยังมีความสำคัญอย่างมากในการนำมาใช้วางแผนป้องกันอาชญากรรม และใช้ในการศึกษา วิจัยปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีหากสถิติอาชญากรรมได้จัดทำขึ้นโดยถูกต้องสมบูรณ์

จากประวัติความเป็นมาของสถิติอาชญากรรมนั้น ผู้ริเริ่มคิดสถิติอาชญากรรม (Criminal Statistics) เป็นคนแรกคือ Adolphe Quetelet นักดาราศาสตร์ ชาวฝรั่งเศส เขาได้ศึกษารวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของปรากฏการณ์อาชญากรรมในพื้นที่ต่าง ๆ โดยอาศัยระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จากผลการศึกษารวบรวมดังกล่าวเขาพบว่าอาชญากรรมที่ประทุษร้ายต่อชีวิตมักเกิดในท้องที่ที่มีภูมิอากาศร้อนเขาได้ตั้ง "กฎอุณหภูมิของอาชญากรรม"

(Thermic Law of Crime) จากการศึกษาวิธีรวบรวมข้อมูลดังกล่าวของ Quetelet จึงวิวัฒนาการมาเป็นสถิติอาชญากรรม ประเทศอังกฤษได้นำสถิติอาชญากรรมมาใช้ประโยชน์อย่างจริงจังจึงเป็นประเทศแรก ซึ่งมีปรากฏในเอกสารเรื่องสงครามต่อต้านอาชญากรรมของประเทศอังกฤษและแคว้นเวลส์ (The War Against Crime in England and Wales, 1959-1964) ต่อมาขบวนการยุติธรรมของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกก็เห็นความสำคัญและประโยชน์ของสถิติอาชญากรรม จึงนำมาใช้เป็นที่แพร่หลายและวิวัฒนาการขึ้นเรื่อย ๆ

ปัจจุบันได้นำความเจริญทางเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำสถิติอาชญากรรม โดยการใช้คอมพิวเตอร์ เก็บ บันทึกข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งสามารถทำได้อย่างละเอียดครอบคลุมวิเคราะห์ง่ายและค้นคว้าง่ายและรวดเร็ว

หน่วยงานที่มีชื่อเสียงในการเก็บรวบรวมสถิติเกี่ยวกับอาชญากรรม และในวงการจารกรรมที่มีประสิทธิภาพสูง ได้แก่ หน่วยงานของ FBI (อเมริกา) สก็อตแลนด์ยาร์ด (อังกฤษ) CIA อเมริกา KGB (รัสเซีย) เป็นต้น สำหรับประเทศไทยนั้นหน่วยงานที่เก็บรวบรวมข้อมูลทางสถิติอาชญากรรมที่เชื่อถือได้ คือ กองวิจัยและวางแผน กรมตำรวจ ส่วนด้านจารกรรม คือหน่วยงานสันติบาล กรมตำรวจ

เราได้สถิติอาชญากรรมมาจากการเก็บสถิติของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม เช่น กรมตำรวจ ศาลและกรมราชทัณฑ์ อย่างไรก็ตามสถิติอาชญากรรมที่หน่วยราชการต่าง ๆ ได้มานี้ก็ยังขาดความสมบูรณ์อยู่อีกมาก จึงทำให้ผลการทำนายคลาดเคลื่อนไปบ้างเป็นธรรมดา Stephen Hurwitz กล่าวว่า "สถิติอาชญากรรมอาจผิดพลาดด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น จำนวนตัวเลขผิดพลาดไปหรือแปลความหมายผิดไป เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจบ้าง ข้อเท็จจริงที่ผิดพลาดต่อความจริงย่อมนำมาซึ่งผลจากการทำนายที่คลาดเคลื่อนไป" ความไม่สมบูรณ์ของสถิติอาชญากรรมจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องนั้น อาจเกิดได้ดังต่อไปนี้:-

1. สถิติอาชญากรรมของตำรวจ ในบรรดาหน่วยราชการของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำสถิติอาชญากรรมนี้ ตำรวจนับว่ามีส่วนสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง เราได้ตัวเลขจากสถิติอาชญากรรมของตำรวจมากที่สุด ทั้งนี้เพราะตำรวจทำหน้าที่ป้องกันอาชญากรรมโดยตรงและคดีอาชญากรรมที่ตำรวจนำมาทำสถิตินั้นก็เป็นคดีที่เปิดเผยเท่านั้น ยังมีอาชญากรรมอีกเป็นจำนวนมากที่เกิดขึ้นโดยตำรวจไม่รู้เพราะไม่มีผู้มาแจ้งความด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น ไม่เชื่อสมรรถภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการสืบสวนจับกุมบ้าง ของกลางสูญหายหรือถูกทำลายไปบ้าง

เช่นเดียวกับศพในคดีฆาตกรรมที่ถูกทำลายโดยไม่มีผู้ใดรู้เห็น กลัวการแก้แค้นจากผู้กระทำผิดบ้าง ไม่อยากเสียเวลาบ้าง กลัวการสอบสวนจะพาดพิงถึงเรื่องไม่ดีของตนอย่างอื่นบ้าง คิดเสียว่าเป็น เรื่องการกระทำผิดเล็กน้อยไม่สำคัญบ้าง เป็นต้น หรือในบางกรณีเจ้าทุกข์หรือผู้เสียหายแจ้งความ ไว้แล้ว แต่ก็ยังไม่ปรากฏในสถิติอาชญากรรมก็มี เนื่องจากตำรวจเก็บคดีไว้ไม่ลงในสมุดบันทึก ประจำวัน แต่ไปลงไว้ในสมุดบันทึกทรัพย์สินหาย จนกว่าจะสืบตัวผู้กระทำผิดได้แล้วจึงจะลงใน สมุดบันทึกประจำวันบ้าง เจ้าทุกข์หรือผู้เสียหายกับผู้กระทำผิดตกลงยินยอมกันได้ก่อนที่เรื่องจะ มาถึงตำรวจหรือเรื่องมาถึงตำรวจแล้วแต่ประนีประนอมยอมความกันได้โดยไม่ต้องดำเนินคดีบ้าง เท่าที่กล่าวมาแล้วนี้อาจจะเห็นได้จากตัวอย่าง เช่น ในกรณีอันธพาลต่างถิ่นยกพวกตีกัน เมื่อ บาดเจ็บแล้วก็ไม่มีการแจ้งความเพราะถือว่าเป็นการเสียเหลี่ยมนักเลงเอาไว้แก้ตัวกันเองทีหลัง หรือในเรื่องสุภาพสตรีชื่อดังในวงสังคมถูกทำอนาจารก็มักจะยอมเก็บเรื่องเงียบ เพราะไม่อยากให้ อีจ้าวเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ หรือในการเสียวู้กันเรื่องค้าฝิ่นเถื่อน ยาเสพติด สลากกินรวบ เจ้าทุกข์เมื่อเสียรู้ไปแล้วก็ไม่กล้าแจ้งความเพราะตนเองก็มีความผิดด้วย จึงคิดหาทางแก้แค้นกันเอา เอง จึงมีการลอบยิงหรือจ้างมือปืนยิงทิ้งเกิดขึ้น ในเรื่องการกรรโชกทรัพย์โดยขู่แจ้งว่าจะเปิดเผย ความลับส่วนตัวในเรื่องการโกงกิน เจ้าทุกข์ซึ่งเป็นคนใหญ่คนโตหรือเป็นผู้มีชื่อเสียงในวงสังคม แต่มีประวัติต่างปร้อยในเรื่องการโกงกินอยู่แล้ว ก็จำเป็นต้องปกปิดโดยยอมเสียเงินไปเพื่อให้เรื่องเงียบ หรือในกรณีการชักยอกทรัพย์ อาชญากรรมเกิดขึ้นแล้ว ถ้าผู้ชักยอกนำเงินมาคืนให้จนครบเรื่องก็ มักจะเงียบไปเสมือนอาชญากรรมมิได้เกิดขึ้น

นอกจากที่กล่าวแล้วยังมีอาชญากรรมอีกหลายเรื่องที่ตำรวจรู้ตัวผู้กระทำผิด แต่มิได้ ดำเนินการตามหน้าที่แต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจบางคนให้ความอารักขาหรือป้องกัน ผู้กระทำผิดเพราะเห็นแก่สินจ้างรางวัลบ้าง ผู้กระทำผิดเป็นพรรคพวกของผู้ใหญ่บ้าง หรืออีกประการหนึ่งผู้กระทำผิดเป็นผู้ช่วยเหลือตำรวจอยู่ เช่น เป็นสายหรือเป็นเครื่องมือใน การสืบหาคนร้ายในรายอื่นให้ตำรวจ จึงจำเป็นอยู่เองที่จะต้องถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน ซึ่งอาจเรียกว่า เป็นการเลี้ยงผู้ร้ายไว้จับผู้ร้าย หรือเลี้ยงนักเลงไว้ปราบนักเลงด้วยตนเอง

อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในหมู่ชนกลุ่มน้อยก็มักจะไม่วางรู้ถึงตำรวจเพราะจะมีผู้ใหญ่ ซึ่งบุคคลเหล่านั้นให้ความเคารพนับถือเป็นคนกลางทำการไกล่เกลี่ยให้เลิกกันไป เช่น ในกรณี ทุจริต่าอนาจาร ซึ่งมักปรากฏว่าหากมีการขอมากันแล้วเรื่องก็ระงับไป หรือในการชักยอกข้อโกง คนกลางก็จะเป็นผู้ช่วยไกล่เกลี่ยให้เลิกกันไป

อาชญากรรมบางอย่าง เช่น ทำแท้ง ฉ้อโกงประกันภัย หรือการฆาตกรรมที่จับตัวคนร้ายไม่ได้ก็ไม่ปรากฏในสถิติอาชญากรรม หรือในกรณีที่ตำรวจเป็นผู้ก่ออาชญากรรมเสียเองก็จัดเป็นอาชญากรรมประเภทที่ตำรวจไม่รู้ หรือแกล้งทำเป็นไม่รู้ แสดงว่าอาชญากรรมที่ตำรวจทราบเป็นเพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้นส่วนที่ตำรวจไม่ทราบยังมีอีกมากนัก ด้วยเหตุแห่งความบกพร่องดังกล่าวแล้ว การเก็บสถิติอาชญากรรมจึงทำได้แต่เพียงใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่สุดเท่าที่จะทำได้เท่านั้น

ด้วยเหตุดังกล่าว นักอาชญาวิทยาที่มีชื่อเสียงทั้งหลาย โดยเฉพาะ Professor Thorsten Sellin และ Professor Edwin Sutherland ได้เห็นพ้องต้องกันว่า "สถิติอาชญากรรมที่เกี่ยวกับคดีที่เกิดขึ้น (จะมีเจ้าทุกข์หรือไม่ปรากฏเจ้าทุกข์ก็ตาม) น่าจะเชื่อถือได้มากกว่า สถิติการจับกุมตัวผู้ต้องหาได้ และสถิติการจับกุมตัวผู้ต้องหาได้นี้ก็น่าเชื่อถือมากกว่าสถิติของศาลและราชทัณฑ์ เพราะนับว่าเป็นสถิติอาชญากรรมที่มีข้อเท็จจริงใกล้เคียงกับข้อเท็จจริงของจำนวนอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจริงมากที่สุด เท่าที่สามารถรวบรวมได้"

สรุปเหตุผลในการไม่แจ้งความต่อตำรวจเกี่ยวกับการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม⁴³

- (1) เหยื่ออาชญากรรมได้รับความเสียหายเพียงเล็กน้อย
- (2) เหยื่ออาชญากรรมเชื่อว่าการแจ้งความไม่มีประโยชน์หรือไม่ได้ผล
- (3) เหยื่ออาชญากรรมไม่รู้ตัวอาชญากรจึงไม่แจ้งความ
- (4) เหยื่ออาชญากรรมเบื่อบริษัทคอยขึ้นคอนการทำงานของตำรวจ
- (5) เหยื่ออาชญากรรมมีเหตุผลส่วนตัว เช่น การเดินทางไม่สะดวก กลัวถูกแก้แค้น ตกใจอย่างมาก หรือจำหมายเลขทรัพย์สินไม่ได้ เป็นต้น
- (6) เหยื่ออาชญากรรมไม่อยากเป็นความ
- (7) เหยื่ออาชญากรรมไม่มีเวลาไปแจ้งความ
- (8) เหยื่ออาชญากรรมทราบถึงการประกอบอาชญากรรมในภายหลังจึงไม่แจ้งความ
- (9) เหยื่ออาชญากรรมรู้จักกับอาชญากร
- (10) เหยื่ออาชญากรรมจับอาชญากรได้เองและไม่อยากเอาเรื่อง

- (11) ดำรงมาถึงที่เกิดเหตุก่อนแจ้งความ หรือตำรวจจับอาชญากรได้ก่อนแจ้งความ
- (12) เหตุอาชญากรรมไม่ระบุเหตุผลของการไม่แจ้งความ

สถิติอาชญากรรมของตำรวจนั้น ของไทยจัดทำโดยกองวิจัยและวางแผนกรมตำรวจ เป็นฝ่ายจัดทำเป็นรายงานประจำปี นับว่าเป็นสถิติอาชญากรรมที่สมบูรณ์ และมีข้อมูลตัวเลขใกล้เคียงกับจำนวนอาชญากรรมที่เกิดขึ้นมากที่สุดที่มีในประเทศไทย รายงานประจำปีดังกล่าวจะเผยแพร่สถิติอาชญากรรมเป็นประจำทุกปี

รายงานสถานภาพของอาชญากรรมของตำรวจ จะแบ่งลักษณะของอาชญากรรมเป็น 3 ประเภทคือ

1. คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ
2. คดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายและเพศ
3. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน

ในอาชญากรรมแต่ละประเภทดังกล่าวจะแสดงสถิติข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนคดี ลักษณะของอาชญากรรมจำนวนผู้ต้องหาที่จับได้ และพื้นที่ที่เกิดเหตุ เป็นจำนวนจริงและร้อยละ และเปรียบเทียบโดยแสดงเป็นตาราง แผนภูมิ

2. สถิติอาชญากรรมของศาล

สถิติอาชญากรรมของศาล หมายถึง จำนวนคดีทั้งหมดที่ผ่านศาลซึ่งได้แก่คดีที่ศาลส่งลงโทษหรือยกฟ้องหรือสั่งอย่างอื่นตามวิธีการของศาล การที่ศาลยกฟ้องหรือปล่อยตัวจำเลยไปนั้น มิได้หมายความว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่อาจเป็นด้วยพยานหลักฐานต่าง ๆ ยังไม่พอที่จะชี้ชัดลงไปว่าจำเลยกระทำความผิด ศาลก็ต้องยกประโยชน์ให้จำเลยโดยพิพากษาปล่อยตัวจำเลยไปซึ่งเหมือนกับในกรณีที่จำเลยกระทำความผิดจริงแต่มีทนายความที่มีความชำนาญ หรือมีความสามารถเป็นพิเศษในการแก้คดีช่วยแก้คดีให้ ทนายความอาจใช้ความสามารถและเทคนิคของตน จนเป็นเหตุให้ศาลอยู่ในฐานะเคลือบแคลงสงสัยเพราะไม่แน่ใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ ซึ่งศาลก็ต้องสั่งยกฟ้องจำเลยไปในที่สุด

ในคดีที่ฟ้องตนเอง โจทก์อาจยอมถอนฟ้องในกรณีที่จำเลยยอมชดใช้ค่าเสียหาย ให้โดยศาลอนุญาตหรือโดยโจทก์จำเลยตกลงกันเองนอกศาลก็ได้ สถิติอาชญากรรมจึงไม่แน่นอน เพราะไม่รู้ว่าจะอาชญากรรมรายนั้นได้ทำขึ้นจริงหรือไม่

ในอาชญากรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์ ผู้เสียหายหรือโจทก์ส่วนใหญ่มักมีความต้องการ 2 ประการ คือต้องการให้ได้ทรัพย์คืนมาประการหนึ่ง และต้องการให้จำเลยหรือผู้กระทำผิดได้รับโทษในการที่กระทำความผิดต่อร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สินของเขาอีกประการหนึ่ง เช่น ในกรณี ปล้นหรือชิงทรัพย์ที่มีค่าไปถึงแม้ว่าจะจับตัวผู้กระทำผิดได้และสามารถที่จะลงโทษอย่างหนักได้ แต่ของที่ถูกลปล้นหรือถูกชิงไปก็มักจะไม่คืน ดังนั้นเพื่อที่จะให้ได้ของกลางหรือทรัพย์นั้นคืนมา ในทางปฏิบัติจึงมีการต่อรองกันระหว่างเจ้าทรัพย์หรือบริษัทประกันซึ่งจะต้องเป็นผู้ชดใช้มูลค่า ของทรัพย์นั้นกับตัวผู้กระทำผิด โดยถ้าผู้กระทำผิดยอมคืนของกลางให้ ทางฝ่ายเจ้าทุกข์หรือโจทก์ ก็จะเปลี่ยนสภาพข้อหาให้เบาลงเป็นการแลกเปลี่ยน เช่น จากข้อหาปล้นทรัพย์หรือลักทรัพย์กลายเป็นรับของโจร จึงทำให้สถิติอาชญากรรมที่ทำขึ้นนั้นผิดจากความเป็นจริงไป

นอกจากนี้ในการพิจารณาคดี ผู้พิพากษาก็มักจะเห็นอกเห็นใจจำเลยที่เป็นหญิง มากกว่าจำเลยที่เป็นชาย ยิ่งในการพิจารณาที่ต้องใช้ลูกขุนด้วยแล้ว จำเลยที่เป็นหญิงจะได้รับความกรุณาเป็นพิเศษ การพิจารณาคดีโดยมีใจลำเอียงเช่นนี้ก็ป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้หญิงและเด็กรอดพ้นจากการลงอาญาไปมากทีเดียว

การรับสารภาพของจำเลยในบางกรณีก็ทำให้สถิติอาชญากรรมผิดไป ถ้าจำเลยรับสารภาพก็จะได้รับความกรุณาจากศาล เช่น ให้ลดโทษ รอกการกำหนดโทษหรือคุมประพฤติโดยมีเงื่อนไข ฉะนั้นจำเลยที่มีได้กระทำความผิดบางคนไม่ยอมเสี่ยงในการที่ตนอาจได้รับโทษหนักก็ จำต้องยอมรับสารภาพไป ดังเช่นในสหรัฐอเมริกา ปรากฏว่าการรับสารภาพโดยมิได้กระทำความผิดจริงนั้นมีอยู่มาก จากมูลเหตุแห่งความบกพร่องดังกล่าวแล้วสถิติอาชญากรรมทางศาลที่ได้จึงผิดพลาดไปบ้าง

3. สถิติอาชญากรรมของกรมราชทัณฑ์

สถิติอาชญากรรมของกรมราชทัณฑ์ หมายถึง สถิติของผู้ที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเป็นระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง สถิติอาชญากรรมของกรมราชทัณฑ์นั้นละเอียดกว่าสถิติอาชญากรรมจากหน่วยราชการอื่น คือจะต้องมีรายการระบุถึงประเภทของอาชญากรรม

อายุ เพศ เชื้อชาติ สถานที่เกิด ระยะเวลาที่ต้องโทษ ลักษณะของการกระทำความผิดและประวัติของการต้องโทษ

ในการพิจารณาสถิติอาชญากรรมจากผู้ต้องโทษจริง ๆ นั้น จะพบกับความจริงว่าสถิติอาชญากรรมของผู้ต้องโทษที่เก็บได้เป็นจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ผู้กระทำผิดหรืออาชญากรที่ฉลาด ๆ ที่หลบหนีไปได้และยังไม่ถูกนำตัวมาลงโทษยังมีอีกมาก ผู้ต้องโทษเหล่านี้จึงเป็นแต่เพียงบางส่วนของอาชญากรซึ่งไม่ครบถ้วนถูกต้องกับความเป็นจริง ผู้ต้องโทษบางคนก็มีได้กระทำความผิดจริง แต่เหตุการณ์ต่าง ๆ และความไม่ยอมเสี่ยงบีบบังคับให้เขาต้องรับสารภาพสถิติอาชญากรรมที่ได้จึงเป็นสถิติที่ไม่แท้จริง

แต่อย่างไรก็ตาม สถิติอาชญากรรมจากหน่วยราชการที่เราได้มา ก็เป็นเครื่องช่วยให้เรามีโอกาสค้นคว้าและวิจัยถึงวิธีแก้ไข และป้องกันอาชญากรรมได้ดีพอสมควร

สถิติอาชญากรรมที่ดีนั้น ควรมีลักษณะดังนี้

1. ต้องเป็นแบบเดียวกัน คือ ระเบียบและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวนตัวเลขต้องกำหนดใช้เป็นแบบมาตรฐานเดียวกัน มีการจำแนก จัดระเบียบ เข้าตารางและวิเคราะห์ รวมทั้งแสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของข้อมูล

2. ต้องเป็นสถิติของทางราชการ ซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเป็นฝ่ายจัดทำ ได้แก่ หน่วยงานสถิติของกรมตำรวจ ศาล อัยการ ราชทัณฑ์ สำนักงานคุมประพฤติ เป็นต้น

3. ต้องเป็นสถิติเทียบกับประชากรต่อแสนคน แยกประเภทเพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์

4. ต้องทำต่อเนื่องกันเป็นรายปี และจัดพิมพ์เผยแพร่เป็นเอกสารเผยแพร่ของทางราชการ

สรุปประโยชน์ของสถิติอาชญากรรม

1. ช่วยให้เราทราบข้อมูลของอาชญากรรมที่เกิดขึ้น เช่น ชนิด ประเภท ของอาชญากรรม ลักษณะของอาชญากร และพฤติกรรมของอาชญากร ข้อมูลส่วนตัวประวัติของอาชญากร เป็นต้น

2. ช่วยให้เราทราบผลของการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ศาล

3. ข้อมูลที่ได้จะทำให้ทราบและวิเคราะห์ได้ว่าวิธีการป้องกันอาชญากรรมที่ใช้
อยู่นั้นได้ผลเพียงใด และควรแก้ไขป้องกันจุดใดเพิ่มขึ้น ตามแนวโน้มของอาชญากรรมที่จะเกิด
ซึ่งสถิติได้บ่งชี้ไว้
4. ข้อมูลจากสถิติสามารถบ่งชี้ได้ว่า อาชญากรรมประเภทใดจะมีแนวโน้มสูงขึ้น
หรือลดลงมักจะเกิดในพื้นที่ใดและส่วนใหญ่เหยื่ออาชญากรรมจะเป็นคนประเภทใด เป็นต้น
5. ทำให้ทราบถึงวิวัฒนาการของอาชญากรรมในด้านต่าง ๆ เช่น ชนิด วิธีการ
อาชญากร อุปกรณ์ เวลา พาหนะ ฯลฯ
6. ช่วยในการวางแผนปราบปรามและป้องกันอาชญากรรม